Наше Слово

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК
TYGODNIK UKRAIŃSKI
UKRAINIAN WEEKLY

Рік LXX № 31 (3546) Варшава, 3 серпня 2025 року, Ціна / Cena 7 zł (vat = 8%) INDEKS 366609 ISSN 0027-8254 Інтернет-версія газети nasze-slowo.pl

Фото Павла Лози

Лемківська Ватра у Ждині. с. 16

Українці вийшли на протести. с. 6

«На Івана, на Купала» – магія підляських купальських святкувань. с. 12

ISSN 027-8254
31
9 770027 825252

eprasa.pl 29a8898f34

Павло ЛОЗА
Фото автора статті

«Немає правових механізмів боротьби з дезінформацією»

«Близько 19% користувачів Twitter, тобто платформи X, є ботами», – каже Кінга Кліх, експертка та керівниця відділу боротьби з дезінформацією Товариства «Демагог», першої польської організації з перевірки фактів. Експертка була гостею цьогорічного фестивалю Watch Docs у Народному домі в Перемишлі.

«Демагог», польська організація з фактчекінгу, заснована студентами у 2014 році, зосереджується на трьох напрямках: перевірка заяв політиків, моніторинг соціальних мереж під кутом іноземних операції впливу, а також навчання громадськості розпізнаванню дезінформації.

Кінга Кліх, яка навчила понад 600 людей перевірці інформації та кібербезпеці, під час зустрічі в Перемишлі висвітлила проблему інформаційного хаосу, коли люди перестають вірити всьому, включаючи автентичні джерела. Вона наголосила, що дезінформація використовує емоції та страх, а також упередженість. Проблемою також є поляризація суспільства, «інформаційні бульбашки».

«Ми всі можемо згадати ситуацію на початку повномасштабної війни в Україні, коли біженці масово тікали. З'явилися новини про те, що у Польщі жінці відрубали палець або руку. Потім раптово на профілях футбольних фанатів з'явилася інформація про те, що вони формуються, шукають усіх біженців, які нападали на людей. Також була інформація, що біженці нападають на парамедиків та людей у магазинах», – згадала експертка.

Такі повідомлення поширювалися дуже швидко, зокрема в Twitter, Telegram, Facebook та Messenger. Зазвичай їх публікували анонімні акаунти. Один акаунт у Twitter опублікував десятки таких постів 27-28 лютого. Година за годиною в соціальних мережах поширювалися наративи, типу темношкірі біженці, які тікають з України, нападають на жінок, заколюють їх ножами, чатують на дітей біля шкіл і не пускають жінок і дітей у поїзди. За словами тих, хто поширював ці історії, такі інциденти мали статися переважно в Перемишлі у 2022 році.

«І такі ситуації викликають хаос не лише в онлайн-світі, а й в офлайн-світі. Бо це закінчилося тим, що чоловіки фактично ходили та патрулювали вулиці», – додає вона.

Дійсно, хоча поліція не підтвердила описані події, фанати організували «громадські патрулі» в Підкарпатському воєводстві.

Як зазначає Кінга Кліх, згідно з даними за березень цього року, у Польщі є приблизно 25 мільйонів користувачів Facebook, 12 мільйонів користувачів Instagram та приблизно 11 мільйонів користувачів Tiktok. Однак це лише люди, які старші 18 років.

«І ми повинні пам'ятати, що більшість користувачів – це наша молодь, яка наразі здебільшого отримує інформацію з Tiktok, зокрема про вибори, що також викликає тривогу. А насправді у нас у Польщі 5,3 мільйона користувачів Twitter», – сказала Кінга Кліх.

Щодо прикладів іноземного впливу, то експертка вказує на росію як одного з найбільших гравців у сфері дезінформації, котра впливає, серед іншого, на антиукраїнські настрої в Польщі. Найпоширеніші наративи в дезінформаційних кампаніях також включають «Зелену угоду».

Щодо впливу в інших європейських країнах, то експертка згадала Молдову. Як вона зазначила, у Молдові «росіяни "купили" 8% голосів». За її словами, такі дезінформаційні кампанії можуть фінансуватися ззовні, з незареєстрованих коштів, часто з використанням криптовалют, що ускладнює ідентифікацію джерела.

Експертка також зазначила, що є сайти, які навмисно продукують неправдиву інформацію, такі як Lega Artist, доносять тези, схожі на повідомлення у російських ЗМІ.

«Саме російська сторона дуже ефективно обходить різні санкції та блокади, оскільки вони мають власні менші веб-сайти в різних країнах Європи. І зараз, серед іншого, вони проникли у Вікіпедію, тобто публікують неправдиву інформацію або російську пропаганду у Вікіпедії, тоді як великі мовні моделі, такі як GPT chat або Jay, навчаються у Вікіпедії, – зазначила вона і додала: – росія є головним гравцем на ринку неправдивої інформації».

За словами експертки, сьогодні немає правових механізмів, щоб примусити до виправлення неправдивої інформації, а перевірку фактів часто плутають з цензурою. Технологічні платформи (такі як Meta) припиняють фінансування фактчекерів, а їхні власні системи, наприклад, Community Notes на платформі X, можуть бути інфільтрованими, наприклад, російською пропагандою.

Попри ці виклики, експертка Товариства «Демагог» наголошує, що кожна людина, яка робить навіть невеликий внесок у запобігання публікації неправдивої інформації, сприяє покращенню медійного простору.

«Нам важливо показати людям, як перевіряти інформацію, а також працювати над тим, щоб довіряти надійним джерелам», – наголосила Кінга Кліх.

У боротьбі з дезінформацією ключовими є розмови, освіта та вказання шляху до правдивої інформації. ●

eprasa.pl 29a8898f34

Григорій СПОДАРИК
Фото з архіву парафії

Духовна мандрівка з іконою у Видмінах

Іконопис – це не лише мистецьке ремесло, а й глибока духовна практика. Саме такою була атмосфера майстер-класів, які у Видмінах провела сестра Олена Данута Манькут, служебниця Непорочної Діви Марії.

Протягом шести днів десятеро учасників – від першокласника до людей старшого віку – працювали над створенням своїх ікон. Темою курсу стала ікона Ісуса Пантократора – Вседержителя, Вчителя, символу Божої мудрості та сили. За словами сестри Олени, саме з цього образу вона найчастіше починає роботу з новими групами: «Я люблю починати іконопис від Ісуса. Тому що, на мою думку, саме Ісус є первообразом до того, щоб зображувати інших святих». Сестра підкреслила також, що іконопис відкритий для всіх, незалежно від віку чи досвіду. Старші учасники підходять до процесу зосереджено, молодші – з відкритим серцем. Навіть наймолодший учасник – хлопчик, який скінчив перший клас, зміг долучитися до цієї духовної мандрівки. Однак найбільша цінність курсу – це не техніка, а внутрішнє преображення. Ікона для кожного стає шляхом до тиші, молитви, зустрічі з Богом. Як зазначила Мартина Пука, одна з учасниць: «Іконопис поглиблює нашу віру, дозволяє нам зрозуміти таємниці цього мистецтва… Саме тому говориться, що ікону пишуть, а не малюють. Пишуть – бо як пишеш, так і читаєш». Кожен етап роботи – від ґрунтування дошки до нанесення фарб – має символічне значення. Писання ікони починається з темного фону і поступово переходить до світла – так, як віра веде людину від сумніву до надії. Для Клавдини Савко участь у майстер-класі стала першим досвідом. Вона зізнається: «Мене сюди запросили, і я зразу подумала, що буде файно». Її праця була сповнена простоти й відкритості: бажання створити пам'ятку, «щоб мовитися до ікони». Найважчим для неї було працювати по лініях, а найбільше сподобалися – «фарби і кольорування». Її ікона залишиться вдома. Свої канікули від курсу іконописання почали також Олена Оринчак і Лена

Карпінська. Одна вже мала досвід, а друга прийшла, «бо Лена хотіла, то і я з нею пішла». Найбільше їм сподобалося працювати з фарбами – процес, який вони назвали «приємним» і «релаксуючим». Найбільший виклик – моделювання обличчя Ісуса, що вимагало зосередженості й терпеливості. Створені ікони стануть подарунками або залишаться вдома як духовна пам'ятка. На думку дівчат, особливих художніх здібностей для іконопису не потрібно. Головне – терплячість, відкритість і бажання. Саме ці якості стали плодом курсу не менше, ніж готові ікони.

Особливим моментом завершення курсу став відпуст у Видмінах, під час якого владика Аркадій Трохановський освятив написані ікони. У своїй проповіді він подякував сестрі Олені й учасникам за їхню працю і наголосив на духовному значенні іконопису.

«Добром є відкривання духовності через ікону. Дякую сестрі Олені і також учасникам цього курсу за те, що в такий спосіб ви допомагаєте, а ті, які пишуть, відкривають для себе духовність ікони, а також віру в Господа Бога», – сказав владика Аркадій Трохановський.

Він підкреслив, що ікона має допомогти нам у молитві, щоб ми ставали людьми миру, з миром ішли у світ і в такий спосіб співпрацювали з Богом. Така співпраця вимагає щирості й активної участі у святих таїнствах – сповіді, Євхаристії, подружжі, а також відкритості до покликань священства чи монашого життя. Владика закликав молитися, бо, як він сказав, кожен із нас має багато молитовних намірень.

Таким чином курс іконопису у Видмінах став не лише творчою майстернею, а й простором для глибокого духовного досвіду, де кожна написана ікона – це знак внутрішнього шляху, яким учасники пройшли в тиші, фарбі й молитві. ●

eprasa.pl 29a8898f34

«Свято лосяньских мазярів» 2025

3 серпня о 13:00 у «Мазярській загороді» в селі Лосі (Горлицький повіт) відбудеться «Свято лосяньских мазярів».

Це щорічне святкування, присвячене унікальній традиції виготовлення мазі, а цьогорічний лозунг свята – «Мазярські вози».

У рамках заходу відбудуться концерти гуртів «Рути Увіте», «Гудаки» та «Вернигора». У програмі також майстер-класи, демонстрації ремесел, виставки, конкурси, кінопокази та багато інших розваг для всієї родини.

Пізнай Перемиське Підгір'я!

ОУП у Перемишлі запускає новий проєкт під назвою «Діалоги на шляху – Пізнаємо Перемиське Підгір'я». Це будуть три екскурсії по Перемищині та три майстер-класи зі спеціалістами. Про майстер-класи та запис на них організатори повідомлять згодом на фейсбук-сторінці Народного дому. Проте на екскурсії вже можна записуватися.

Перша відбудеться 2 серпня. Це екскурсія до села Холовиці, де розташована колишня греко-католицька церква, яка є прикладом багатокультурності та примирення, з розповіддю про Станіслава Бартмінського. Провідником по церкві буде Ян Бартмінський.

Чергова – 30 серпня. Це вже буде геологічна подорож, де буде змога відкрити геологічні особливості у Сєракощах і карбонатного флішу в Гувниках. Екскурсію проведе Теодор Фіцак.

Ще одну екскурсію заплановано на 20 вересня до Посади-Риботицької. Це буде поїздка з метою ознайомлення з фресками в церкві в Посаді-Риботицькій, які документують стару східну традицію. Експертом-екскурсоводом буде Ярослав Ґємза.

Записуватися на екскурсії можна за адресою: anna.natalicz-sawka@ukraincy.org.pl.

Усі екскурсії розпочинаються виїздом з паркінгу біля Музею Перемиської Землі у Перемишлі. Тривалість екскурсій – приблизно 4-5 годин.

«Лемківска ватра» у Михалові

8-10 серпня у Михалові (Нижньосилезьке воєводство) відбудеться, як називають її організатори, «Лемківска ватра на чужині». Це буде вже 45-та едиція заходу.

Цей найстарший лемківський захід у Польщі включає серію подій і концертів, присвячених популяризації лемківських традицій і лемківської музики. У цьогорічній програмі, крім концертів ансамблів пісні і танцю, фолк гуртів, теж буде вистава «Дружбівський вечір».

Засідання членів капітули Підляської науково-літературної нагороди

25 липня в Більську-Підляському в осідку Союзу українців Підляшшя відбулося перше у цьому році засідання капітули Підляської науково-літературної нагороди. У ньому взяли участь усі члени капітули: д-р Андрій Артемюк, д-р Григорій Купріянович, д-р Микола Рощенко та Марія Рижик.

Про це повідомляється на сайті Підляського наукового інституту.

Метою Підляської науково-літературної нагороди є промоція української мови та культури Підляшшя шляхом вшанування та нагородження людей, які відіграють важливу роль у функціонуванні, збереженні, дослідженні та розвитку української культури та мови Підляшшя.

На своєму першому в 2025 році засіданні капітула узгодила принципи функціонування та план своєї роботи. Проведено також дискусію про кандидатів у лауреати Підляської науково-літературної нагороди за 2025 рік.

Варшавська акція-протест за збереження незалежності НАБУ та САП

22 липня Верховна рада України ухвалила законопроєкт № 12414, який передає частину повноважень антикорупційних органів – Національного антикорупційного бюро України (НАБУ) та Спеціалізованої антикорупційної прокуратури (САП) – під контроль генерального прокурора, через що в Україні відбулися мітинги проти цього рішення (більше про це на 6-7 стор.). Як вираз солідарності з людьми, які вийшли на протести у багатьох українських містах, активісти у Варшаві також провели мирну акцію протесту.

«Сьогодні ми, українці за кордоном, маємо вийти до Посольства України у Варшаві на мирну акцію солідарності з усіма, хто в цей момент виходить на вулиці в українських містах – попри війну, повітряні тривоги й обстріли. Ми разом із тими, хто вимагає зберегти незалежність НАБУ та САП», – закликали члени організації «Євромайдан-Варшава», щоб зібрати людей ввечері 23 липня біля Посольства України у Варшаві.

За оцінкою організаторів, до акції долучилося понад півтори сотні учасників. Вони тримали плакати, серед іншого, з написами про скасування законопроєкту № 12414.

Учасники акції також підписали лист-звернення до президента України, Верховної Ради та Кабінету міністрів України. Документ передано працівникам Посольства.

Фото з фейсбук-сторінки «Євромайдан-Варшава»

Відкритий лист громадських організацій у справі зростання ксенофобії

21 липня представники понад 80 польських громадських організацій, а також близько пів тисячі приватних осіб надіслали до прем'єр-міністра Польщі Дональда Туска відкритий лист. Автори написали його у зв'язку зі збіль-

eprasa.pl 29a8898f34

шенням у Польщі випадків насильства та дезінформації, що стосуються осіб з досвідом міграції та біженства.

«Ми рішуче виступаємо проти наративів, що зображують осіб із досвідом міграції та біженства як загрозу, від якої слід захищати польських громадян. Ми спостерігаємо зростання дедалі агресивнішої ксенофобії та дезінформації, спрямованої на створення негативного образу мігрантів і біженців у Польщі», – йдеться у відкритому листі, де також згадується про «вербальні напади через використання української або російської мови».

«Українки особливо болісно відчувають наслідки дезінформації, спрямованої проти жінок, наприклад: стереотипи на кшталт „українки приїхали шукати чоловіка" або образливі коментарі на адресу лікарок-громадянок України», – пишуть автори документа. У відкритому листі звертають також увагу на те, що у публічному просторі поширюється фейкова інформація про те, що іноземці відбирають у поляків роботу, житло тощо. У документі наводяться теж офіційні дані, зокрема про працевлаштування громадян України у Польщі.

«За підтвердженою інформацією, 78% українців, які проживають у Польщі, працюють або шукають роботу. Зменшується відсоток біженців, які користуються соціальними пільгами, тоді як зріс ВВП, внесений біженцями з України (2,7% у 2024 р.)», – повідомляється у листі.

«Фальшиві наративи, що поширюються в інтернеті, школах та на робочих місцях, не лише агресивно формують дебати, але є формою насильства та можуть призвести до реальних нападів. Механізм стигматизації особливо впливає на жінок та дітей, які становлять найбільшу групу громадян України, що тікають від війни», – наголошують автори листа – мережа «Marij Pomoc» та організація «Nasz Rzecznik».

У зверненні також наводяться конкретні пропозиції громадських організацій. Йдеться про створення міжвідомчої групи з протидії дезінформації, спрямованої проти осіб з досвідом міграції та біженства, введення антидискримінаційної освіти в школах, системного реагування на мову ненависті на рівні уряду тощо.

Підписи під листом збиралися до 20 липня. Серед підписантів є, зокрема, українські громадські організації, які діють у Польщі: фонд «Україна», фонд «Український дім» у Варшаві тощо.

Повний текст листа доступний на сайті Marij Pomoc.

Особливі вітання для професора Михайла Дуди

Попередній номер тижневика був значною мірою присвячений професору Михайлові Дуді – колишньому диригенту та художньому керівнику хору «Полонина», інструментального колективу «Мрія» й вокально-інструментального гуртка «Струмочок», які діяли у IV Загальноосвітньому ліцеї. Це відбулося у зв'язку з ювілеєм професора, який 28 липня відзначив своє 90-річчя.

Річницю також відзначили в особливий спосіб на цьогорічний Лемківській Ватрі в Ждині. Після концерту українського чоловічого хору «Журавлі» на сцену було запрошено випускників IV Загальноосвітнього ліцею в Лігниці, які були учасниками ансамблів під керівництвом професора. Після того, як «журавель» та випускник школи Стефан Ющак привітав зі сцени ювіляра, хористи, колишні учні ліцею та зібрана публіка заспівали «Многая літа» для професора Михайла Дуди. На жаль, через стан здоров'я ювіляр не був присутній на цьогорічній Ватрі.

Фото надала Юстина Блюй

Законопроєкт про нацменшини чекає підпису президента

17 липня Сенат Польщі ухвалив Закон про внесення змін до Закону про національні та етнічні меншини та регіональні мови, прийнятий Сеймом 9 липня 2025 року. Він передбачає «мериторичну та адміністративну підтримку представників меншин та представників спільнот, що вживають регіональної мови, які є членами Спільної комісії уряду та нацменшин, включаючи співголову цієї ж комісії».

Як зазначає д-р Григорій Купріянович, співголова Спільної комісії, зміна має формально-технічний характер – вона надає меншинній стороні змістовну та адміністративну підтримку, якої вона раніше була позбавлена.

Законопроєкт, ухвалений парламентом, тепер буде передано на підпис президенту Польщі Анджею Дуді.

Благодійний концерт у Катовицях

9 липня у Міському домі культури в Катовицях відбувся благодійний концерт на підтримку українських військових.

Організаторкою події стала Вікторія Захарова – керівниця фундації «Сила Єдності», за участі Об'єднання українців у Польщі – гурток у Катовицях.

«На сцені виступили неймовірні артисти – Анна Добриднєва та Вадим Красноокий, які подарували глядачам незабутню атмосферу своїми піснями, наповненими емоцією, світлом і підтримкою», – читаємо на фейсбук-сторінці катовицького гуртка ОУП.

Під час концерту відбувся розіграш численних лотів, а всі зібрані кошти від продажу квитків та лотів буде передано на допомогу захисникам.

Фото з фейсбук-сторінки гуртка ОУП у Катовицях

Більше новин читайте на сайті: nasze-slowo.pl.
Опрацював на основі повідомлень Павло ЛОЗА

eprasa.pl 29a8898f34

УКРАЇНА

Петро АНДРУСЕЧКО, Київ
Фото автора статті

Українці вийшли на протести

Ще тиждень тому мало хто міг передбачити, що Україна, яка бореться проти російського загарбника, раптово зануриться у внутрішню кризу, а люди вийдуть на вулиці. Так, деякі ознаки були й раніше, але вибух все ж був раптовим.

21 липня Служба безпеки України та Генеральна прокуратура України провели масові обшуки у співробітників Національного антикорупційного бюро України (НАБУ). Офіційна причина – підозра у державній зраді, незаконній торгівлі з росією та корупція в інтересах олігархів. Одночасно Державне бюро розслідувань (ДБР) розпочало активне розслідування дорожньо-транспортної пригоди, що сталася кілька років тому за участю співробітників НАБУ.

«Українська правда» 21 липня написала, посилаючись на свої джерела в антикорупційних органах, що обшуки у співробітників НАБУ проводилися «превентивно, оскільки їм стало відомо, що НАБУ готує справу проти Тимура Міндіча». Йдеться про співвласника студії «Квартал 95», співзасновником якої двадцять два роки тому був Володимир Зеленський.

Посли країн G7 та представники Європейського Союзу висловили стурбованість діями влади проти НАБУ. Українські коментатори прогнозували, що обмеження незалежності антикорупційних органів може негативно вплинути на процес інтеграції в ЄС.

Але навіть після цього було важко передбачити, що станеться далі. Однак події, які стали детонатором не ракет чи снарядів, а соціальних протестів, вибухнули наступного дня.

Експрес-закон з несподіваними змінами

Протести спалахнули після того, як 22 липня Верховна Рада поспішила проголосувати законопроєкт № 12414. Цей документ, зареєстрований ще 16 січня, не викликав свого часу жодного ажіотажу. Його назва вказувала на те, що він стосується «особливостей досудового провадження у справах про злочини, пов'язані зі зникненням осіб за особливих обставин під час воєнного стану». Його було ухвалено у першому читанні наприкінці квітня.

Однак у законопроєкт, який винесли на остаточне голосування 22 липня, були внесені поправки, запропоновані народним депутатом Максимом Бужанським від пропрезидентської фракції «Слуга народу». Ці поправки стосувалися функціонування НАБУ та САП (Спеціальної антикорупційної прокуратури). Згідно з поправками, їхня діяльність обмежується і підпорядковується генеральному прокурору.

Законопроєкт був прийнятий 263 голосами і після негайного підписання спікером ВРУ, пішов на підпис президенту. Пізніше того ж вечора з'явилася новина про підписання законопроєкту Зеленським. Однак на сайті Верховної Ради відбувалися дивні речі: підпис президента спочатку з'являвся, потім зникав, а потім, нарешті, знову був опублікований.

Закон майже одразу було опубліковано в офіційній газеті Верховної Ради «Голос України», що означає набуття юридичної сили.

«Порахував, на повну ліквідацію антикорупційної інфраструктури, яку будували 11 років, знадобилося лише трохи більше 5 годин… В історії українського парламентаризму 22 липня 2025 року цей день мали б назвати „БліцКрінж"… Правда, там і того парламентаризму не залишилось вже», – написав депутат від опозиційної партії «Голос» Ярослав Железняк.

Реакції на закон

Згаданий раніше депутат Железняк ще до голосування, одразу після того, як дізнався про зміни, попередив, що якщо їх буде прийнято, антикорупційні органи фактично втратять свою незалежність.

Перед голосуванням НАБУ та САП опублікували спільну заяву, в якій зазначили, що запропоновані зміни «фактично знищують» незалежність їхньої діяльності. В результаті САП перетворюється на «номінальну структуру», а НАБУ стає підрозділом Генеральної прокуратури.

«Антикорупційна інфраструктура України, вибудувана з 2015 року разом із міжнародними партнерами, буде зруйнована. Закликаємо народних обранців утриматися від голосування, яке може остаточно знищити незалежність антикорупційної системи в Україні», – заявили в САП і НАБУ.

«Transparency International Ukraine» також опублікувала заяву, в якій зазначила, що законопроєкт може знищити ключові елементи незалежності вищезгаданих органів. «Це становить пряму загрозу незалежності НАБУ – одного з ключових антикорупційних органів, створеного за підтримки міжнародних партнерів як інституцію, захищену від політичного впливу. Закликаємо депутатів не підтримувати такі законодавчі зміни і не скасовувати результатів реформ, які ми всі послідовно досягали з 2014 року», – підкреслюється у заяві.

Депутати від опозиційних фракцій «Європейська солідарність» (усі, крім трьох осіб) та «Голос» (усі, за винятком однієї людини) виступили проти законопроєкту. Анастасія Родіна, голова парламентського комітету з питань антикорупційної політики, була єдиною від пропрезидентської фракції «Слуга народу», хто виступив проти законопроєкту.

«У разі голосування за ці зміни антикорупційна інфраструктура України буде фактично знищена. Наслідки ухвалення цього законопроєкту для держави вважаю катастрофічними. Іронічно, що законопроєкт №12414 було зареєстровано 16 січня 2025 року. Закликаю колег у жодному разі не підтримувати цю ініціативу», – написала Родіна у соцмережах.

Згадуючи 16 січня, депутатка натякала на диктаторські закони, які були прийняті депутатами «Партії регіонів» під час Євромайдану 16 січня 2014 року. Вони обмежували громадянські права та свободи.

eprasa.pl 29a8898f34

Загроза діяльності антикорупційних інституцій

НАБУ та САП були створені у 2015 році та були частиною реформ, підтримуваних ЄС та США. Як створення цих органів, так і їхнє подальше функціонування супроводжувалися численними труднощами. Антикорупційні активісти неодноразово висловлювали занепокоєння тим, що влада хоче підпорядкувати ці інституції. З іншого боку, також лунала критика щодо обмеженої ефективності цих антикорупційних структур.

У 2019 році кандидат у президенти Володимир Зеленський обіцяв захищати незалежність антикорупційних органів. «Новоствореним антикорупційним органам і Вищому антикорупційному суду – максимальну державну підтримку для ефективного виконання їхніх завдань» – такий пункт можна знайти у його передвиборчій програмі.

Відразу після півночі, вже 23 липня, Зеленський опублікував відеозвернення, присвячене діяльності антикорупційних інституцій. Однак він безпосередньо не згадав ані сам закон, ані протести. Президент заявив, що розмовляв з керівниками НАБУ Семеном Кривоносом та САП Олександром Клименком, а також з головою СБУ Василем Малюком та генеральним прокурором Русланом Кравченком.

«Антикорупційна інфраструктура працюватиме. Тільки без російських впливів – від цього треба все очистити. І справедливості має стати більше. Звісно, що НАБУ і САП будуть працювати. І важливо, що генеральний прокурор налаштований на те, щоб в Україні реально забезпечувалася невідворотність покарання для тих, хто йде проти закону. І це те, що дійсно потрібно для України. Справи, які лежали, мають розслідуватись», – запевнив Зеленський, коментуючи обшуки у агентів НАБУ, які провела СБУ.

Жорстка критика

Прийняття змін щодо діяльності антикорупційних інституцій викликало хвилю критики в Україні та стурбованість у Європейському Союзі. Виконавчий директор Міжнародного фонду «Відродження» Олександр Сушко попередив, що «вже сьогодні може початися рух за грузинським сценарієм – із згортанням як засадничих „європейських" реформ, так і громадянських свобод».

Він нагадав, що створення НАБУ та САП було однією з фундаментальних умов лібералізації візового режиму з ЄС. Сушко вважає, що Грузія може втратити безвізовий статус з ЄС цього року через обмеження демократії. «Біда в тому, що для України, за умов повномасштабної війни, на кону буде не тільки безвіз та євроінтеграція», – застерігає Сушко.

Його колега з Фонду, директор програми «Європа і світ» Дмитро Шульга назвав прийняття закону «катастрофою для нашого шляху до членства в ЄС».

Юрій Бутусов, журналіст, який мобілізувався, написав у соцмережах, що 263 депутати, які голосували за закон, забули, «чому росія напала на Україну і з яких причин ми ведемо війну». Він нагадав, що з 2014 року тисячі українців віддали своє життя за свободу, захищаючи свою батьківщину, а також за європейський вибір.

Деякі українські військовослужбовці, які ведуть популярні акаунти в соціальних мережах, зазначають, що фронт залишається найважливішим.

Кирило Буданов, очільник Головного управління розвідки (ГУР), також звернувся до цього питання. Він зазначив, що історія навчила українців, що вони можуть програвати під тягарем внутрішніх суперечностей. «В нас одна спільна біда, один ворог. Тож вирішувати внутрішні суперечності варто шляхом відкритого діалогу для досягнення єдиної спільної мети – відстояти нашу країну. Впевнений, що Україну врятують сильні військо та інституції», – підкреслив він.

Серйозну стурбованість ситуацією висловила також Марта Кос, комісар ЄС з питань розширення.

Картонний Майдан

У вівторок ввечері, 22 липня, незважаючи на воєнний стан, у кількох українських містах відбулися протести проти прийняття закону, котрий, як вважається, ліквідує незалежність антикорупційних інституцій.

У столиці України люди зібралися перед театром імені Івана Франка, який розташований відносно недалеко від резиденції президента. За даними українських журналістів, у стихійному протесті, ймовірно, взяли участь близько 2000 осіб. «Ганьба!» – вигукували присутні, почувши, що президент України підписав ухвалений парламентом закон.

Протести відбувались у Львові, Дніпрі, Луцьку, Одесі та Сумах.

Наступного дня кияни знову вийшли на вулиці. Цього разу натовп був набагато більшим, можливо, кілька тисяч. Переважала молодь, але були й представники інших поколінь. Багато з них прийшли з рукописними гаслами на картонках (звідси й назва «Картонний Майдан»).

Популярними «картонними гаслами» були прості, типу «Ганьба!», «Вето!» та «Руки геть від НАБУ!», але багато хто проявив більше креативності у висловленні своєї позиції. Серед гасел були, наприклад, такі: «Нах…я мені система, яка працює проти мене?», «Янукович, перелогінься», «Скіки можна, їй-богу», «Поверніть НАБУ, САП – ASAP».

Так само часто, як скандування вимог й скарг на адресу уряду, можна було почути гімн України та вигуки «Закони – Україні! Слава героям!». Незважаючи на воєнний стан, присутність поліції була дуже обмеженою. Кілька осіб охороняли дорогу, що веде до президентської резиденції, а серед протестувальників були офіцери поліції діалогу.

Люди вийшли на вулиці багатьох міст, а протести оголошено щонайменше в 17 з них, зокрема в Харкові, Дніпрі, Львові та Одесі.

Зеленський змінює свою думку під тиском вулиці та ЄС

Увечері 23 липня, після другого дня протестів, президент оголосив, що незабаром внесе до Верховної Ради законопроєкт, спрямований на забезпечення незалежності антикорупційних органів.

Увечері 24 липня новий законопроєкт, запропонований Зеленським, був опублікований на сайті ВРУ під номером 13533.

Розмовляючи з журналістами про новий закон, президент наголосив, що він створений на «основних принципах незалежності антикорупційних органів», але також передбачає захист від впливу росії.

Він додав, що цей законопроєкт створено із врахуванням думки суспільства. «Я вважаю, що це абсолютно нормально – реагувати, коли люди чогось не хочуть, коли людям це не подобається. Нормально. Люди мають право на те, щоб сказати, що вони думають. Люди сказали – все повинно бути за законом. Для мене було дуже важливо, щоб ми адекватно почули, відреагували. Люди попросили змін. Ми відреагували», – зазначив Зеленський.

Президент України також визнав, що перед підписанням закону «треба було робити діалог».

НАБУ і САП в оприлюдненій заяві зазначили, що «взяли участь у підготовці тексту та закликають Верховну Раду України якнайшвидше ухвалити ініціативу президента. Це дозволить запобігти загрозам для кримінальних проваджень, які розслідують НАБУ і САП».

Президентський законопроєкт має бути винесений на голосування у ВРУ 31 липня. ●

eprasa.pl 29a8898f34

Олександр ШЕВЧЕНКО

Закон про множинне громадянство: можливості і загрози

«І сьогодні я звертаюсь до всіх українців у світі.
Нас 65 мільйонів.
Так, не дивуйтесь – нас 65 мільйонів.
Тих, кого народила українська земля.
Українці в Європі та Азії, у Північній та Південній Америці, в Австралії і в Африці.
Я звертаюсь до всіх українців на планеті!
Ви нам дуже потрібні. Усім, хто готовий будувати нову, сильну та успішну Україну, я з радістю надам українське громадянство.
Ви повинні їхати в Україну не в гості, а додому.
Ми чекаємо на вас. Сувенірів з-за кордону не потрібно, привезіть, будь ласка, свої знання, досвід і ментальні цінності».

Володимир Зеленський,
інавгураційна промова, 20.05.2019

15 липня 2025 року президент України Володимир Зеленський підписав закон про множинне громадянство. Цьому передували багаторічні дискусії серед політичних еліт та суспільства щодо доцільності прийняття такої зміни в законодавстві.

Таким дискусіям сприяла традиційно велика кількість українців за кордоном. Українська закордонна діаспора почала формуватися ще наприкінці XIX століття, коли почалася перша хвиля економічної міграції в Канаду. З тих пір до 1991 року відбулося ще принаймні дві хвилі міграції. Після проголошення незалежності України міграційні тенденції лише збільшилися та поширилися географічно. В 90-х мали місце кілька хвиль економічної міграції українців до США та країн Європи. Після початку російської агресії 2014 року відбулася ще одна масова, воєнно-економічна хвиля. Зрештою найбільшою стала остання – після початку повномасштабної агресії рф, 24.02.2022.

Для усіх цих людей правова невизначеність щодо можливості мати подвійне громадянство, будучи громадянином України (або набути громадянство України, маючи громадянство іншої країни), створювала формальну та етичну проблему. З одного боку, в статті Конституції України написано, що «в Україні існує єдине громадянство». З іншого, прямої заборони чи покарання за наявність другого паспорту ніде в законодавстві України не прописано. Однак у громадській свідомості сформувався стереотип про заборону мати подвійне громадянство, а відсутність прописаної законодавчо політики держави щодо цього питання роками залишало мільйони українців по всьому світі у «підвішеному стані».

Про це, зокрема, в коментарі для «Нашого слова» розказує професор Олексій Сухомлинов, ад'юнкт Інституту міжкультурних студій Центрально-Східної Європи Варшавського університету, голова Польського культурно-освітнього товариства «Відродження» в Бердянську.

«Проблема подвійного громадянства роками залишалася болючим питанням для української діаспори, мільйонів трудових мігрантів і біженців, які через війну або економічні причини влаштовуються за кордоном. Про її значущість свідчать численні звернення і кампанії таких організацій, як Світовий конґрес українців, Конґрес українців Канади, а також об'єднань українців у США, Німеччині чи Польщі. Люди прагнули зберегти або відновити українське громадянство не лише як емоційний символ зв'язку з Батьківщиною, а й у юридичному сенсі, навіть після отримання громадянства іншої країни. Влада ж довгий час зберігала мовчання або відповідала обережно: мовляв, подвійне громадянство – це ризик для національної безпеки, поле для зловживань з боку росії і суперечність із Конституцією, яка чітко закріплює принцип єдиного громадянства. У результаті був правовий вакуум, який десятиліттями ставив мільйони українців у сіру зону», – каже професор Сухомлинов.

Вперше законопроєкт про множинне громадянство потрапив з Офісу Президента до Верховної Ради в грудні 2021 року. Тоді 99 народних депутатів направили проєкт закону до Конституційного суду на тлумачення щодо відповідності зі статтею 4 Конституції України. Рішення в цій справі не прийнято досі (і навряд чи буде прийнято найближчим часом, адже зараз Конституційний суд не має кворуму і не може працювати).

Другий законопроєкт Володимир Зеленський направив до Верховної Ради на День Соборності 2024 року, однак він так і не дійшов до стадії голосування.

Зрештою третій законопроєкт потрапив до парламенту в серпні минулого року і після багатомісячних процедур розгляду був прийнятий Радою в червні та підписаний президентом в липні 2025 року.

Закон надає чітке розуміння, коли Україна може визнати випадки множинного громадянства. Ось як ці випадки сформульовані в тексті закону:

1) одночасне набуття дитиною за народженням громадянства України та громадянства (підданства) іншої держави чи держав;

2) набуття дитиною, яка є громадянином України, громадянства (підданства) своїх усиновлювачів унаслідок усиновлення її іноземцями;

3) автоматичне набуття громадянином України іншого громадянства (підданства) унаслідок одруження з іноземцем;

4) автоматичне набуття громадянином України, який досяг повноліття, іншого громадянства (підданства) унаслідок застосування законодавства про громадянство іноземної держави, якщо такий громадянин України не отримав документа, що підтверджує наявність у нього громадянства (підданства) іншої держави;

5) набуття громадянства України у спрощеному порядку, (...) іноземцями, які є громадянами (підданими)

eprasa.pl 29a8898f34

держав, громадяни (піддані) яких набувають громадянство України у спрощеному порядку;

6) набуття громадянином України громадянства (підданства) держав, громадяни (піддані) яких набувають громадянство України у спрощеному порядку.

Що стосується набуття громадянства України, тут закон надає Кабінету міністрів повноваження визначати країни, громадяни яких можуть отримати громадянство України в спрощеному порядку. При цьому в законі знаходимо важливе уточнення, що «при визначенні держав, громадяни (піддані) яких набувають громадянство України у спрощеному порядку, враховується членство держави в Європейському Союзі, застосування державою обмежувальних заходів (санкцій) у зв'язку із збройною агресією проти України».

Водночас громадянство з держав-агресорів або тих, що не визнають суверенітет України (зокрема рф, Білорусь), не допускається як множинне.

Прийняття закону унормовує процедуру отримання другого громадянства громадянам України, без необхідності приховувати цей факт від української держави. Очевидно, в довгостроковій перспективі це зміцнить зв'язки України з багатомільйонною українською діаспорою по всьому світу, розширить можливості співробітництва з нею та реемміграції.

В коментарі «Нашому слову» професор Сухомлинов зазначає: «Закон, який дозволяє подвійне громадянство, відкриває низку нових можливостей для українців. Він дозволяє зберігати українське громадянство при набутті іншого (крім громадянства держав-агресорів), спрощує повернення до громадянства для нащадків емігрантів, а також передбачає натуралізацію без відмови від попереднього паспорта для подружжя українців, військових і волонтерів. Особи з кількома громадянствами в Україні визнаватимуться виключно як громадяни України. Закон сприяє зміцненню зв'язків з діаспорою, залученню її людського й інтелектуального потенціалу до розбудови держави. Це важливий і стратегічно виправданий крок у державній політиці України. Його ухвалення демонструє поступ до більш відкритої, сучасної моделі громадянства, яка враховує глобалізований характер української діаспори та потреби воєнного часу».

Водночас частина української політичної еліти та суспільства сприйняли закон критично. Зокрема, з різкою критикою закону виступила Юлія Тимошенко, а фракція «Батьківщина» в повному складі не проголосувала за закон. Критика Тимошенко була пов'язана з загрозою впровадження занадто простої процедури отримання українського громадянства громадянами інших держав.

Інші побоювання стосовно цього закону стосуються безпекових питань, що природно під час війни.

«Занепокоєння подекуди обґрунтоване. По-перше, існують безпекові тривоги, що громадяни росії чи Білорусі, маючи другий паспорт, зможуть впливати на політику або проникати в державні структури, що особливо актуально через російську агресію. По-друге, закон суперечить Конституції, яка гарантує лише одне громадянство, створюючи правову невизначеність і викликаючи критику юристів. По-третє, є побоювання, що особи з подвійним громадянством отримають переваги, але уникатимуть обов'язків, наприклад, військової служби чи податків. Однак ці страхи насамперед виникають із нестачі довіри до інституцій та слабкої системи контролю, а не з самої ідеї подвійного громадянства. Загалом, ці побоювання відповідають реальній суспільній дискусії в Україні. У контексті подвійного громадянства важливо розмежовувати відповідальність залежно від статусу особи. У разі, якщо громадянин України з другим паспортом вчиняє антиукраїнські дії, проти нього мають відкриватися кримінальні провадження відповідно до українського законодавства. Натомість особи, які не є громадянами України, але ведуть діяльність, що шкодить національній безпеці, повинні підпадати під санкційні механізми, як це сталося, наприклад, у випадку з Юлією Латиніною. Такий підхід забезпечить принципову рівновагу між правами і відповідальністю незалежно від громадянського статусу», – коментує професор Сухомлинов.

Закон набере чинності в січні 2026 року, і очевидно, уже перший рік його практичного застосування найкраще покаже усі недосконалості та необхідність допрацювання. Цілком ймовірно, що це допрацювання в майбутньому не один раз здійснюватиметься. Але реальна ситуація, в якій нині опинилася Україна, – з мільйонами власних громадян за кордоном, катастрофічною демографічною ситуацією всередині, необхідністю спільно з партнерами будувати нову архітектуру безпеки в Європі та після закінчення бойових дій відбудовувати країну – все це вимагає гнучкості та нових підходів. Замикати очі на вимоги нинішнього важкого часу і консервувати законодавство в попередньому вигляді напевно було б контрпродуктивно.

Тому, попри існуючі загрози, здається, все ж закон про множинне громадянство дає значно більше можливостей в довгостроковій перспективі для України та мільйонам українців, що добровільно або вимушено опинилися за межами рідної країни. ●

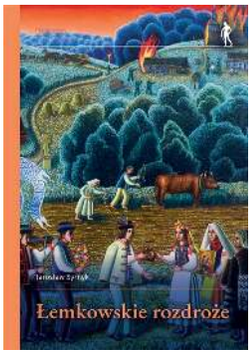

Рекомендуємо придбати книгу професора історії та працівника Інституту етнології та культурної антропології Вроцлавського університету Ярослава Сирника – «Лемківські перехрестя».

У своїй книзі професор взявся за кілька ключових дослідницьких завдань, як-от аналіз впливу подій 40-х років минулого століття на настрої лемків, їхню участь у різних формуваннях і подальшу міфологізацію цих подій.

Історик також розглядає, як цей досвід зараз використовують для створення образу, серед іншого, ідентичності нащадків переселенців з Лемківщини.

Ви можете замовити її у видавництві:

Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Pl. Uniwersytecki 15, 50-137 Wrocław

Та інтернет-книгарні: **тел. 71 375 2809, 518 355 632**

eprasa.pl 29a8898f34

Діти з Володимира у Кентшині

Григорій СПОДАРИК
Фото Андрія Сидора та з архіву Стефана Мельника

Тиждень спокою і тепла

У липні діти з України відпочивали на Вармії та Мазурах – у Кентшині та Тулавках. Це наочний результат плідної співпраці місцевого самоврядування із активістами Об'єднання українців у Польщі. Ця модель є найкращим способом протидіяти національному егоїзму, ворожнечі та довготривалим спробам розсварити сусідів, які робить росія. Саме через спільну роботу та розуміння українська громада і польські місцеві громади демонструють справжню солідарність та підтримку.

У Кентшині та околицях провели тиждень діти з українського міста Володимир. Відпочинок став можливим завдяки підтримці місцевої влади Кентшинського повіту і міста, а також за активної участі української громади – кентшинського гуртка Об'єднання українців у Польщі.

Програма була насичена екскурсіями до замків, костелів, музеїв, а також відпочинком на природі біля озера Арклицького. Діти знайомилися з архітектурою та культурою Кентшина і навколишніх містечок, брали участь у середньовічному ярмарку, активно грали у футбол, волейбол та купалися у басейні.

Враження дітлахів були дуже різноманітними й яскравими. Вони захоплювалися унікальною архітектурою, яку називали «своєрідною» і «дуже цікавою». Особливе враження справив орган у костелі Святої Липки. Одна з дівчат відзначила доброзичливість місцевих, кажучи: «Тут дуже всі ввічливі, виховані, всі ставляться до нас з любов'ю і дбають про нас». Вона також підкреслила, що, незважаючи на мовний бар'єр, польські діти здавалися їй веселими і доброзичливими, і з ними можна було б подружитися. Інша дівчина порівнювала чистоту вулиць і охайність міста з українською реальністю, мріючи колись жити у Польщі, бо тут відчувається затишок і безпека. Для багатьох хлопців це був перший закордонний досвід. Вони з інтересом дізнавалися про польські історію та релігію, які тут шанують і підтримують. Хоча польська мова була складною для спілкування, діти розуміли основний зміст розмов і навіть мали змогу поспілкуватися з місцевими у магазинах і з однолітками. Одна з дівчат, яка вперше приїхала до Польщі, оцінила цю можливість і вже планувала навчання тут, відзначаючи, що мова, культура і звичаї дуже відрізняються від українських.

Опікунка групи пані Таїса підкреслила важливість такого відпочинку для дітей, бо він дає не лише фізичне розвантаження, а й емоційне відновлення. «Поза зоною бойових дій діти можуть забути про сирени, тривоги, дихати свіжим повітрям, гратися й радіти», – відзначила вона. Проте іноді сум і турботи про рідних давали про себе знати – один хлопчик навіть плакав через розлуку з мамою, але вже за кілька днів він знову посміхався, милуючись замками і краєвидами.

Голова кентшинського ОУП Андрій Сидор розповів, що про цей проєкт літнього відпочинку для дітей військових самоврядування домовилося рік тому. «Діти щасливі, що мають змогу побачити інший світ, відчути увагу і любов, відпочити від війни», – підкреслив він. Загалом до Кентшина приїхало 24 дитини з Володимира, які відчули тут тепло, безпеку й підтримку.

Подібна ініціатива мала місце й у селі Тулавки поблизу Ольштина, причому співпраця тут триває з 2014 року. У Тулавках відпочивало 17 дітей із Головинської громади разом із опікунами. Вони мешкали у місцевій початковій школі, де з теплотою приймають гостей з України. Спершу діти були замкнені і сумні, проте вже за кілька днів

eprasa.pl 29a8898f34

почали відкриватися, спілкуватися з польськими ровесниками і ставати частиною місцевої спільноти.

Програма у Тулавках також була насиченою – спортивні ігри, поїздки, майстер-класи, дискотеки, сільський фестиваль. Особливо запам'яталася поїздка до Ґданська, де багато дітлахів побачило море вперше у житті. Для дітей, серед яких були сироти, діти військових, загиблих і зниклих безвісти, це була не просто подорож, а справжній перепочинок від тривог і важких новин.

Війт ґміни Дивіти Аґнєшка Саковська-Гривняк наголосила, що такі ініціативи – це не лише відпочинок, а й інтеграція, можливість побачити відкритість невеликого села до нової культури і досвіду. Вона підкреслила, що співпраця триває вже одинадцять років, приносячи нові знайомства, спогади і міцні зв'язки між дітьми двох країн.

Завжди активним в організації відпочинку є волонтер та пожежник місцевої добровільної пожежної служби Стефан Мельник. Щороку він запрошує дітей до пожежної служби, демонструє обладнання, розповідає про рятувальні роботи, допомагаючи інтегруватися. Він також відвідував школу в Україні й зазначив, що в умовах війни українські учні мають глибше розуміння безпеки, ніж багато їхніх однолітків у мирних регіонах. За його словами, польські служби незабаром будуть переймати досвід українських колег.

Діти з Головинської громади у селі Тулавки

Малеча поверталася додому з новими враженнями, друзями і мріями. Одна з дівчат розповідала, що приїхала з надією пізнати іншу культуру і планує вступати на юридичний факультет, мріючи про справедливу, сильну Україну без війни. Інша, яка хоче стати логопедом, не виключала, що колись працюватиме в Польщі, бо їй сподобалися місцева культура і природа. Особливо зворушливо опікуни згадували хлопця, який під час війни допомагає виготовляти маскувальні сітки, окопні свічки, збирав допомогу для ЗСУ і який підтримує контакт із польськими друзями через соцмережі – як і багато інших учасників попередніх поїздок.

Ці дві окремі групи дітей, які відпочивали у Кентшині та Тулавках, стали яскравим свідченням того, що спільна праця місцевого самоврядування, української громади і волонтерів створює не лише комфортний і безпечний простір для відпочинку, а й допомагає зміцнювати дружні стосунки між народами. ●

Діти з Володимира

eprasa.pl 29a8898f34

Українські гості – «Ранкова роса» з Рівного

Людмила ЛАБОВИЧ
Фото авторки статті

«На Івана, на Купала» – магія підляських купальських святкувань

Це, мабуть, єдиний такий захід у Підляському воєводстві. Український фестиваль «На Івана, на Купала» в Дубичах-Церковних щорічно притягує своєю мальовничістю, магією та й просто доброю музикою. Так було і цього разу – 19 липня майже всі дороги на Підляшші вели в урочище Бахмати.

Уже 29-й раз Союз українців Підляшшя (СУП) разом з Ґмінним осередком культури, спорту і рекреації в Дубичах-Церковних провели український фестиваль «На Івана, на Купала». І хоч над водосховищем Бахмати, де щорічно відбувається захід, пропливали хмари, але якраз цього року ні одна краплина дощу не змочила учасників. Мабуть, тому на свято української культури приїхали тисячі людей – не лише місцевих, але й туристів.

«Мета основна – презентувати своє культурне надбання як з Підляшшя, так і з України», – каже заступник голови СУП д-р Андрій Артем'юк.

Найбільш очікуваний момент – пускання вінків на воду

«То найбуольша імпреза в повіеті і маґнес, котори притягає люди», – підкреслює війт ґміни Дубичі-Церковні Леон Малашевський.

На сцені прозвучали перші звуки українських пісень, а на заході вже були присутні рукодільники, які пропонували першим гостям фестивалю українські сорочки-вишиванки, горщики, прикраси.

Гончар Іван Бойко з Луцька приїхав до Дубичів-Церковних уже, мабуть, 15-й раз: «Я тут відчуваю кусочок України в Польщі. Коли я перший раз сюди приїхав, ми заїхали в якесь село. Я тоді почав розмовляти по-польськи. На мене подивились і сказали "говоріть по-нашому". Тут люди розмовляють по-українськи. Ця підляська говірка – українська».

Іванна Окулус також на заході не вперше. Вона пропонувала учасникам карпатське рукоділля, у першу чергу – ґердани, тобто традиційні шийні прикраси.

«Тут, на Купалі, я була з Миколою Федоришиним ще як студентка. Я вже живу 25 років у Польщі, так що приїжджаю сюди доволі довго», – ділиться вона.

У цьому році на фестивалі місце для себе знайшли і представники підляських гуртків сільських господинь. Таких груп на Підляшші останніми роками з'явилося дуже багато, в майже кожному селі є жінки, які зустрічаються, куховарять і проводять спільно час. Вони активно діють, оскільки є щораз більше різних форм підтримки.

На заході гуртки пропонували відвідувачам перш за все свої кулінарні вироби.

«Зобачте, што у нас є – паштет з цукінії, паштет з м'яса, котлєти, гуркі, булкі, шмальчик», – перераховували жінки з гуртка сільських господинь з села Ягудники.

«Всьо свуойськє, всьо вйоскове, всьо екольоґічне. Всьо сами робилі», – хвалили свої продукти жінки з гуртка в Старому Корнині.

eprasa.pl 29a8898f34

«Гаразд» з Ґданська захопив публіку на Підляшші

На сцені, як кожного року, виступали ансамблі, що діють при Союзі українців Підляшшя, солісти і колективи з регіону – переможці Конкурсу української пісні «З підляської криниці» та гості з України – ансамбль «Ранкова роса» з Рівного.

«Дякуємо вам за вашу щиру і добру допомогу у нашій непростій ситуації», – говорила зі сцени керівниця гурту Алла Ковальчук.

Дитячий колектив з України виступив з поліськими піснями і танцями та взяв участь у показі купальського обряду. Варто згадати, що окрім українського свята, «Ранкова роса» виступала також з концертами у Білостоці та Янові в рамках фестивалю «Підляська октава культур».

Хоча на Підляшші купальські звичаї не збереглися та їх доводиться реконструювати за участі фольклористів з Полісся, основна мета фестивалю «На Івана, на Купала» – це просто доходити якомога ширше до людей з українською культурою, а також будувати українську національну ідентичність серед підляшан.

«Важливо, щоб ми пам'ятали, що наша мова і культура є мовою і культурою, яку колись називали руською, а яку од понад 100 літ називають вже українською, – говорила зі сцени голова СУП Марія Рижик. – Ця культура жила і живе на великій території Європи – од Нарви по Карпати, од Дубич-Церковних до Києва і Харкова».

«Луна» з Парчева

Традиційний хоровод ансамблів берегом водосховища в напрямку сцени

Серед учасників заходу був журналіст з Луцька Василь Ворон, який стежить за розвитком українського національного руху на Підляшші. Невипадково, оскільки він на початку 1990-х особисто був задіяний в українські ініціативи в регіоні – як співорганізатор перших «Музичних діалогів над Бугом» у Мельнику в 1991 році та людина, що мала свій великий внесок у створення українських радіопередач в Радіо Білосток.

«Це неймовірний процес, який психологи називають звільненням затисненої до краю клітини, і тут раптом відбувся цей вибух. Я щасливий, коли усвідомлюю, якого це розмаху набрало в кінцевому підсумку», – каже він.

«Це чудова ініціатива, яка з 1996 року, наскільки знаю, об'єднує під єдиним небом усіх нас – українців і поляків, – підкреслила перший секретар Посольства України в Республіці Польща Лариса Сидоренко. – Це дуже, дуже важливо, особливо зараз, коли Україна протистоїть російському агресору».

Вечірню частину «На Івана, на Купала» почав виступ гурту «Гаразд» з Ґданська, який захопив публіку відомими українськими піснями у своєму динамічному молодіжному аранжуванні.

Після концерту прийшов довгоочікуваний багатьма момент пускання вінків на воду. «Це дійсно магічне», – можна було почути від учасників свята, які з фотоапаратами та мобільними телефонами записували весь обряд. Уже після феєрверків, на завершення, заграв підляський фольк-роковий гурт «Гойраки», з яким співають зараз дівчата з гурту «Кресовки», цьогорічні учасниці телешоу «Must be the music». А кому було мало – міг ще потанцювати до пізньої ночі під музику, яку грав діджей Крісс.●

eprasa.pl 29a8898f34

Леся САМЧИНСЬКА
Фото з Вікіпедії

Майстер слова, загартований таборами

«Він був тим, хто не просто писав, а жив кожним рядком, дихав Україною, її історією та її майбутнім»
Дмитро Павличко

У вирі XX століття, коли українська культура потерпала від репресій, з'явився голос Олекси Запорізького. Його творчість була пронизана патріотизмом, любов'ю до рідної землі, боротьбою за українську ідентичність та вірою у вільну Україну. Його життя, сповнене випробувань у радянських та німецьких таборах, – приклад незламності духу у найскладніші часи тоталітарного режиму. Наша розповідь про письменника, драматурга і байкаря, чиє перо було зброєю, а слово – фортецею.

Олексій Сеник

Дитинство і юність

Народився Олексій Сеник 12 серпня 1909 року в селі Миролюбівка Запорізької області у селянській родині. Батько Олексія загинув на фронтах Першої світової війни, а мати, вийшовши вдруге заміж, віддала сина на виховання своїм батькам. Дід був суворий до хлопчика, а лагідна бабуся згладжувала гострі кути. Так, у суворій атмосфері сільського життя формувався характер майбутнього письменника: дисциплінований, відповідальний, цікавий до природи й людських почуттів. Ще змалку Олексій захопився художньою літературою, поглинаючи твори українських, російських і світових авторів, що зрештою й визначило його покликання.

Маючи хист до математики, юнак вступив до фізико-математичного факультету Запорізького педагогічного інституту. Проте захоплення літературою перемогло і він перевівся на мовно-літературний факультет, який закінчив у 1934 році з відзнакою, і зразу ж влаштувався викладачем у педагогічному технікумі.

Початок творчості

Свої перші вірші Сеник друкує, ще будучи студентом, в 1930 році в місцевих газетах Запоріжжя. У 1933 році побачила світ його перша поетична збірка «Бої в долині». У ній відчувався дух часу – індивідуальність автора і соціальні мотиви. Загалом твори юного поета були пронизані патріотичними мотивами, любов'ю до рідної землі та вірою у краще майбутнє України. Саме в цей час він починає використовувати псевдонім Олекса Запорізький, який підкреслював його національну ідентичність і зв'язок із козацькою спадщиною України та її волелюбними традиціями. Цей псевдонім згодом став символом боротьби Олексія.

Цей період життя молодого Олексія Сеника – час становлення, пошуку власного голосу, утвердження серед літературної молоді. Водночас – це і період тривожних передчуттів, адже радянська система вже почала хижо ставитися до митців, які мислили і писали інакше. Тож творчий злет тривав недовго.

Арешт і заслання

У квітні 1935 року 26-річного Олексія заарештували за звинуваченням в участі в антирадянській групі викладачів-націоналістів та засудили до трьох років заслання в Сибір. Звісно, провина молодого викладача полягала в тому, що він був патріотом України і відкрито заявляв про свою любов до рідної мови та культури. Цього було більш, ніж достатньо, аби у сталінські часи отримати вирок.

Коли Сеник у 1939 році повернувся з табору, він почувався чужим серед своїх у рідному Запоріжжі. Тривалий час він лишався без даху над головою й засобів до існування. Колишнього в'язня не прописували і не приймали на роботу. Доводилося ночувати на вокзалі або просто неба, на лавці в сквері. Колишні друзі відвернулися від нього, адже боялися за власне життя та кар'єру. Ба більше, навіть родичі уникали контактів із Олексою. Та, на щастя, знайшовся справжній товариш – земляк Григорій Мартиненко, який на той момент працював на відповідальній посаді. Саме він ризикнув допомогти другу і влаштував його спочатку вчителем, а згодом – у відділ народної освіти. Життя Олекси Сеника почало потроху налагоджуватися: окрім роботи він нарешті отримав дах над головою, повернувся до літературної діяльності.

Воєнні випробування

Друга світова війна внесла свої жорстокі корективи у життя письменника. 1941 року Запоріжжя було окуповане гітлерівцями, адже місто мало стратегічне значення для німецького командування через ДніпроГЕС. Сеник, як і багато інших містян, опинився на межі виживання: без роботи і без харчів. Був змушений жити у злиднях без даху над головою – поневірявся по знайомих, ночував де доведеться. Голод, відчай, повна ізоляція… Що може бути гірше? Але тільки не для сильного духом українця. Олексій продовжував писати, бо саме творчість була для нього єдиною опорою у житті. Як згадував пізніше сам автор у своїй біографії, «сибірські концтабори не тільки не зруйнували в моїй свідомості ідеал, а навпаки, ще зміцнили його».

Щоб вижити, Сеник перебирається до окупованого Дніпродзержинська (нині Кам'янське) і влаштовується в школу викладачем української мови. Саме тоді, майже інстинктивно, він береться за новий для себе жанр – драматургію. Так з'являється перша в його житті п'єса «Марко Отава». Дія цієї драми розгортається в українському селі на Придніпров'ї в 1932-1933 роках і показує колективізацію, розкуркулення, знущання більшовиків над українцями та масову загибель селян від голоду.

Тим часом в окупованому Дніпродзержинську за німецької адміністрації продовжує працювати драматич-

eprasa.pl 29a8898f34

ний театр ім. Т.Г. Шевченка. Сеник наважується на сміливий крок – іде туди зі своєю п'єсою. Він сподівається, що раптом станеться диво і її приймуть. І диво трапилося – театр вирішує ставити «Марка Отаву». П'єсу швидко відрепетирували, і перша ж вистава зібрала цілий зал глядачів. Вистава про Голодомор неочікувано викликала фурор. Виснажені й напівголодні українці за останні копійки купували квиток до театру, аби потрапити на виставу. Драма мала величезний успіх і щире захоплення глядачів. Про неї писали не лише в місцевій газеті, схвальні відгуки надрукували також часописи Львова, Луцька та інших міст. Звичайний вчитель української мови Олекса Сеник враз став відомим. Проте німецька влада дуже швидко заборонила п'єсу – відбулося лише три покази, а автор навіть не отримав гонорару.

Тим часом Олексій знайомиться зі своєю майбутньою дружиною Надією Жилко. Закохана пара одружується, і в липні 1942 року в родині народжується донечка Наталка. Це маленьке життя серед виснажливої війни, попри бідність, нестатки і голод, стало для Сеника промінчиком світла, новим джерелом натхнення.

Постановка драми «Марко Отава» дуже вплинула на подальшу долю драматурга. Олексій, пройшовши радянські концтабори, розумів, що в умовах СРСР така творчість тягнула не просто на кримінальну справу, а на смертний вирок. Тож повернення радянської влади після війни для письменника означало одне – новий арешт, каторга і смерть. Добре це усвідомлюючи, Сеник просто не мав вибору: він повинен був зникнути. Тому Олексій вирішує залишити дружину та маленьку доньку в окупованому Дніпродзержинську й емігрувати на Захід.

В еміграції

1943 року Сеник вирушає до Німеччини. Його тимчасовим прихистком став табір для переміщених осіб у Авґсбурзі. Тут жили тисячі переселенців. І хоч як було скрутно у таборних стінах, Сеник продовжував писати, виношував нові твори про суспільні проблеми війни, про людські долі. Так на світ з'явилися його нові п'єси «Мати помирила» (1946), «Швейцарський паспорт» (1946), «Граніт» (1947), в яких йшлося про українські реалії часів німецької окупації та соціальні конфлікти.

У Німеччині Олексій знайомиться з українкою Надією Коваль – своєю другою дружиною. В 1949 році вони разом мігрують до Бразилії і оселяються в місті Куритиба. Саме тут, під небом Латинської Америки, Олекса Запорізький творить свої найкращі байки. У 1953 році виходить друком збірка «Нові байки», що приносить славу автору не тільки серед емігрантської громади, а й по всьому україномовному світу. Байки стали його візитівкою серед літературної діаспори.

І хоч підірване таборами, війною і злиднями здоров'я письменника дається взнаки, а матеріальне становище не найкраще, він продовжує працювати з неймовірним натхненням. У 1959 році світ побачила його друга збірка під тією ж назвою – «Нові байки», цього разу вже обсягом у 101 твір із глибоким моральним підтекстом про добро, зраду, гідність, людські помисли і соціальні парадокси. Критики одностайно відзначали її як важливу літературну спадщину. І вже скоро у літературному середовищі еміграції Олекса Запорізький отримує славу одного із кращих українських байкарів XX століття. Відірваний від України, він лишався її вірним сином, голосом правди, любові до рідної мови і народу.

Тим часом в Україні

В 1943 році Запоріжжя звільняють радянські війська і починаються нові випробування для патріотично налаштованих українців. Режисера драмтеатру, який поставив п'єсу «Марко Отава», Федора Гладкова та акторку Людмилу Семенову засилають до ГУЛАГу за антирадянське висвітлення Голодомору. Тим часом чекісти шукають Олексія Сеника і намагаються домогтися покарання для його родини: жінку планують репресувати як дружину «ворога народу», а доньку віддати до дитячого будинку. Щоб урятувати маленьку Наталю, Надія змушена була зробити болючий крок у своєму житті – зректися чоловіка. Подальше життя вона працювала вчителькою, щоби якось триматися на плаву. І хоча у 1958 році Верховний Суд УРСР визнав обвинувальний вирок Сеника несправедливим і формально відновив справедливість, страх перед радянською системою, що колись ледве не знищила її родину, назавжди вкарбувався в серце Надії. Вона ніколи не розповідала дочці, ким був її батько. Лише в незалежній Україні, в 1990-х роках, вже доросла Наталка дізналася правду про свого батька.

Останні роки

Після 12 років бразильського життя 1961 року Сеник переїхав до США. Там він оселився в Сіракузах, де продовжив писати й навчатися, Ба більше, він вступає до Сіракузького університету (штат Нью-Йорк), де блискуче захищає дипломну роботу про творчість велета українського еміграційного слова Василя Барки, отримує ступінь магістра й розпочинає викладати українознавство в університеті.

Насправді життя в еміграції було непростим – матеріальні труднощі, хвороби, відірваність від рідного краю. Олексій Сеник не отримував стабільного фінансового доходу, сили поступово згасали, здоров'я з кожним роком погіршувалось. У письменника виявили онкологічне захворювання, яке, попри операцію, продовжувало прогресувати. 20 травня 1968 року незламний духом Олекса Запорізький, який пройшов крізь жорна репресій, табір, війну, вигнання та злидні емігрантського життя, здався перед онкологією, відійшовши у вічність. Похований на українському кладовищі у Баунд-Бруку (штат Нью-Джерсі) – місці вічного спочинку багатьох видатних діячів української діаспори.

Славні українці не йдуть у забуття

Олекса Запорізький не був широко відомий за життя через обставини, в яких він жив і творив. В Україні його ім'я довго було під забороною, а твори не друкувалися. Проте після здобуття Україною незалежності його творчість почала відкриватися для широкого загалу.

Життя і творчість Олексія Сеника є глибоко символічною історією для сучасних українців, де б вони не мешкали – в Україні чи за її межами. Адже його доля нагадує, що любов до Батьківщини не має кордонів, її не можуть заглушити ні репресії, ні війна, ні еміграція. Це нагадування нам усім: бути українцем – це не про географію, це стан душі. ●

eprasa.pl 29a8898f34

Павло ЛОЗА
Фото автора статті

Лемківська Ватра у Ждині

Тисячі осіб з різних країн світу прибули на цьогорічну Лемківську Ватру у Ждині, яка проходила 18-20 липня. Цьогорічний вогонь на Ватрі, яка є одним із найбільших свят лемківської культури в Польщі, запалили в 43-й раз.

Старостою фестивалю в цьому році обрали військовослужбовця ЗСУ Степана Барну з Тернопільщини.

– Те, що ти сьогодні з нами, є знаком єдності. Дай Боже, щоб усі лемки відчували себе такими ж з'єднаними, як ми тут, на Ватрі, – привітав гостя з України на сцені член управи Об'єднання лемків Адам Вевюрка. – Степане, завдяки всім цим телефонним розмовам між нами ти став мені братом. Я підтримую тебе, твій героїзм і те, що ти робиш для лемківського світу. Вітаю тебе у хаті, на лемківській землі.

Це перший випадок в історії фестивалю в Ждині, коли військовослужбовця з України обрали старостою. Степан Барна – зараз лейтенант 10-ї гірсько-штурмової бригади «Едельвейс». Він долучився до лав ЗСУ з початком повномасштабного вторгнення. Військовий розповів, що приїхав на фестиваль у відрядження, аби нагадати про тих, хто боронить Україну від російської армії.

– Бажаю здоров'я і довгих років життя кожному лемку, кожному українцю, який захищає Україну в ці важкі часи. Вони захищають не тільки Україну, але Європу і світ. Вони виступають проти супостата, щоб українська культура, українська та лемківська душевність процвітали і утверджувалися, – сказав зі сцени староста Ватри.

Як він зазначив, на святі у Ждині представляє не тільки родину лемків з Завадки-Риманівської, звідки походять його предки, а й українських військових.

Староста Ватри, український військовий Степан Барна

Представники ОУП під «Дзвоном миру»

– Я представляю кожного українця, лемка, поляка, американця, кожного, хто знищує окупанта на українській землі Донбасу та на півдні й півночі нашої великої України, – наголосив Степан Барна, а потім символічно передав прапор своєї бригади з підписами солдатів Об'єднанню лемків та Центру культури ім. Б.І. Антонича в Горлицях.

Слід додати, що брат Степана Барни, ексдепутат Верховної ради України Олег Барна загинув на війні 17 квітня 2023 року, виконуючи бойове завдання на Донеччині. Другий з братів, який також воював, пропав безвісти.

У суботу, на другий день фестивалю, біля хреста на місці пам'яті жертв акції «Вісла» було прочитано імена всіх лемків з України, які загинули на війні.

Григорій Трохановський, голова ОЛ, наголосив, що цього року колективна пам'ять про лемків набула особливої глибини, оскільки завдяки співпраці з лемківськими організаціями в Україні вдалося встановити імена лемків, нащадків тих, хто прибув до України в рамках переселень у 1944-1946 роках. Тепер як громадяни України, вони загинули у війні від рук росіян.

– Ми прочитаємо їхні імена та прізвища, – сказав Григорій Трохановський. – Кожного з них супроводжуватиме полум'я свічок, які несуть діти з мистецьких гуртків. Нехай це світло буде символом пам'яті та життя, сильнішого за смерть.

Після запалення свічок та покладання вінків пролунав дзвін миру. Потім святкування перемістилося на головну сцену Ватри, де гості мали можливість виступити з промовами. Серед присутніх були ієрархи та священики православної та греко-католицької церков. Також були присутні депутати парламенту та посадовці місцевого самоврядування різного рівня як з Польщі, так і з України, а також представники неурядових організацій. Вони порушили питання важливості плекання свого коріння, пам'яті про предків, говорили про російську агресію проти України і наголошували на потребі солідарності між Польщею та Україною. Представники українських та лемківських організацій розповіли про необхідність підтримки національних та етнічних меншин. Учасникам також було зачи-

eprasa.pl 29a8898f34

тано листа віцепрем'єр-міністра та міністра національної оборони Польщі Владислава Косіняка-Камиша.

Під час офіційних привітань відбулося й вручення нагороди «Вірний предкам». Щороку її присуджують членам лемківської громади або тим, хто підтримує лемківську культуру та розвиває її, а також авторам важливих ініціатив. Оскільки цьогорічний захід мав ювілейний характер, адже 35-ту річницю створення зараз святкує Об'єднання лемків, було відзначено діячів цієї організації.

Нагороду отримали з рук Григорія Трохановського колишні голови ОЛ – Олександр Маслей та Стефан Клапик.

Ще один учасник цьогорічного свята в Ждині, який отримав нагороду, – це Микола Ґабло із села Вільхівець, який є автором книги про своє рідне село. Відзнаку від міністра культури та національної спадщини «за заслуги у створенні, поширенні та захисті культури» Микола Ґабло отримав на події з рук воєводи Підкарпатського воєводства Тереси Кубас-Гуль.

Після офіційних промов гостей сцену захопили артисти. Протягом трьох днів на головній сцені Ватри виступали окремі виконавці, пісенні та танцювальні колективи, хори, фолк та фолк-рок гурти, хіп-хоп виконавці. Приїхали не лише з різних куточків Польщі, а й з України, Словаччини, Сербії та Канади.

Важливими елементами Ватри є й події, що відбуваються поза головною сценою.

Традиційно проводилися різноманітні майстер-класи з рукоділля, авторські зустрічі, дискусії, спортивні змагання. Як і кожного року, організатори підготували місце для інтеграційних ігор та конкурсів для наймолодших учасників Лемківської Ватри. Також можна було подивитися виставу «35 років Об'єднання лемків». ●

Микола Ґабло

Єпископ Євген Попович – митрополит Перемисько-Варшавський УГКЦ, єпископ Мельбурнської єпархії УГКЦ Микола Бичок та кардинал у Ватикані, архиєпископ Перемиський й Горлицький Православної церкви Паїсій

Прапор з прізвищами загиблих на війні бійців-лемків

Презентація книги «Никифор. Лемко з вкраденою ідентичністю»

Григорій Трохановський нагороджує Стефана Клапика та Олександра Маслея

eprasa.pl 29a8898f34

РЕЦЕНЗІЇ

Юрій Андрухович, «Leśny / Лісун / Woodsman». Варшава: Фундація Едварда Двурніка, 2024. – 64 с.

Євген ЯКОВЕНКО

Проза, поєднана з візуальним мистецтвом

У минулому році варшавською Фундацією Едварда Двурніка було видано оповідання Юрія Андруховича «Лісун». Окрім україномовного оригіналу у виданні також вміщено два переклади цього оповідання – польською (автором перекладу є польський перекладач Єжи Чех) та англійською (автором перекладу є американський славіст українського походження Віталій Чернецький, якого в грудні 2024 року було обрано президентом Наукового товариства ім. Тараса Шевченка у США). Книга є першим томом видавничої серії «Фігура для виживання».

Це оповідання написане під враженнями від робіт польського художника Едварда Двурніка (1943-2018 рр.). Зокрема саме видання проілюстровано шістьма роботами художника (роботи до видання обирав Юрій Андрухович, які, на його думку, взаємодіють з текстом). На обкладинці, виконаній польською дизайнеркою Ніколою Холевою, ми бачимо силует чоловіка, який стоїть, опершись на руки й піднісши ноги догори таким чином, що вони сягають вище пояса. Двурнік створив кількасот варіацій таких робіт, назвавши їх «Фігурами на виживання».

На одній із робіт, вміщеній в самому виданні, виконаній в 1985 році, яка має назву «Повстанці», зображено дві постаті зі зброєю в руках, на одязі яких ми бачимо жовті нашивки із зірками Давида. До носіння таких ознакувань були змушені євреї в нацистській Німеччині та на окупованих нацистами територіях (а також на території низки держав-сателітів Третього рейху), хоч в так званому Генерал-губернаторстві (до якого з 1939 року входили Варшава, Краків та Люблін, а після 1941 року також Львів) було, зокрема, впроваджено білі пов'язки із зірками Давида, котрі мусили носити на правій руці євреї віком від 12 років. Ця робота, на якій зображено єврейських повстанців, може викликати асоціації з повстанням у Варшавському гетто, до теми якого митець неодноразово звертався у своїх роботах. Повстання розпочалося 19 квітня 1943 року, і саме цього дня у Радзиміні, неподалік Варшави, народився майбутній польський художник, Едвард Двурнік. Ставши знаним польським митцем, він часто наголошував на цій паралелі й згадував спогади матері про попіл, який того дня летів з палаючого Варшавського гетто до Радзиміна. Зокрема у виданні також вміщено дві роботи, виконані в 1982 році – «Ще не вмерла» та «Страх», які переносять нас в тривожну атмосферу воєнного стану в Польщі.

Наратором оповідання «Лісун» є хлопчик. У автобіографічній «Таємниці» (2007) Андрухович відкриває для читачів та читачок, зокрема, світ власного дитинства, але під час презентації оповідання у Фундації Едварда Двурніка у Варшаві у вересні минулого року письменник заперечив, що оповідання «Лісун» автобіографічне, хоч дія, за його словами, і відбувається в 1970-71 роках, а наратор є ровесником автора і має 10-11 років (Юрій Андрухович народжений в 1960 році).

Світ, який постає перед читачами короткого, вміщеного на 11 сторінках оповідання, – це світ дитячих спогадів. Про бабцю Ізу, до якої щораз приходять різні гості. Один з них – Дані. Він приходить вже затемна, приносячи з лісу гриби та ягоди. До бабці Ізи він звертається «тето». На його голові – «вицвіла югославська пілотка», в яких «любив позувати на камери Маршал Тіто».

У цьому світі є місце для оповідей самого Дані – наприклад, він говорить, що «буцімто у Ватикані остаточно вирішено, що наступним Папою буде теперішній польський кардинал» (Іван Павло II стане главою Святого престолу в жовтні 1978-го). Дані надіється на швидке падіння режиму і слухає радіо «Вільна Аргентина» (що у читачів може викликати асоціації з радіо «Вільна Європа»). Мати хлопчика, від імені якого оповідається історія, є присутньою як та, що час від часу виїздить до столиці й, повертаючись додому, привозить подарунки. Й водночас в оповіданні немає батька.

Андрухович будує текст, щораз наче в кінематографічному наближенні розкриваючи характер головного героя, Дані. Водночас даючи більше розуміння, ким є наратор. На самому кінці оповідання Дані заходить до парку, проходить поруч ракетних баз і опиняється у лісі. Саме ліс, до якого потрапляє Дані, стає для читачів ключем до розуміння назви оповідання, оскільки Дані переймає на себе властивості цього простору, перетворюється на його частину.

«Лісун» – це оповідання, в якому Андрухович провадить постмодерну гру з читачами, залишаючи їм простір для сумнівів, що насправді є правдою, а що вигадкою. Це оповідання, в якому читачі можуть також впізнавати багатство мови регіону, де відбувається дія оповідання. Під час презентації книги у Варшаві Андрухович назвав цим місцем Карпати.

Естетизм, натхненний образами Едварда Двурніка, виводить прозову творчість Юрія Андруховича на новий рівень. Відтепер до експериментів з музикою, які були, наприклад, у «Радіо Ночі» (2020) (на україномовному виданні, як і на польськомовному перекладі авторства Єжи Чеха, вміщено QR-код з плейлистом музики, яку вмикає головний герой роману, Йосип Ротський, на власній нічній радіостанції), чи багаторічної спільної творчості з польським гуртом Karbido та спільного проєкту з польським музикантом Міколаєм Тшаскою «Andruxoïd» (2005) можна додати ще й візуальне мистецтво – світ робіт польського майстра Едварда Двурніка. ●

eprasa.pl 29a8898f34

Вітаємо

ОЛЬГУ та ІВАНА ШАХМАТ

з ювілеєм 45-річчя подружнього життя!

Дорогі ювіляри,
бажаємо Вам міцного здоров'я, довгих років щасливого спільного життя та взаєморозуміння. Нехай у вашій хаті завжди панує мир та злагода, а кожен наступний спільно прожитий день приносить вам радість та здійснення усіх мрій. Дякуємо за Вашу любов, підтримку та мудрість. Нехай Ваше щастя триває вічно, а кохання буде прикладом для нас.

Діти та онуки

XXX років з'їздів Боднарчан

Кермеш та VII З'їзд Боднарчан
Лігниця, 15 серпня 2025 р.

09:30 – Молебень до Пресвятої Богородиці.
10:00 – Божественна Літургія, яку очолить кир Володимир Ющак, вроцлавсько-кошалінський ординарій.
13:00 – Зустріч на прицерковній площі, виступ дитячо-молодіжного ансамблю пісні і танцю «Лемківський Перстеник» з Горлиць.
14:30 – Панахида за померлими мешканцями Боднарки (кладовище в Домб'ю).
15:00 – Зустріч учасників З'їзду в світлиці (Домб'є).
20:00 – Забава до білого рана, до гуляння грає ансамбль «Демай».

Організаційний комітет
З'їзду Боднарчан

Вплати і записи до 31 липня 2025 р.
Дорота: 607 950 565
Василь: 798 616 783

ДОРОГІ ЧИТАЧІ!

Можливе запізнення газети залежить не від видавця, а від пошти. Нагадуємо, що замовлення на передплату приймає також Kolporter (kolporter.com.pl).

Редакція

Наше Слово **Adres:** Redakcja "Nasze Słowo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa, tel.: **biuro redakcji** – tel./fax 22 677-88-10, +48 510-162-854, redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46, redakcja – 22 677-84-45. **E-mail:** redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl Internet: www.nasze-slowo.pl **Kolegium Redakcyjne:** Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuczenko, Anastazja Krawczuk. **Zespół redakcyjny: pełniący obowiązki redaktora naczelnego** – Paweł Łoza, **sekretarz** – Tetiana Daniuczenko, **redaktorzy** – Igor Szczerba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), redaktor stylistyczny – Anna Russu, redaktor techniczny – Olga Michaluk, **biuro redakcji** – Katarzyna Stepan. **Współpracownicy:** Anastazja Krawczuk (Warszawa), Stefan Migus (Olsztyn), Piotr Andrusieczko (Kijów), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Olena Humeniuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica), Daryna Popil (Warszawa), Władysław Graban (Krynica Zdrój), Piotr Wirchniański (Gładyszów).
Wydawca: Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7 03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77 (sekretariat), E-mail: sekretariat@ukraincy.org.pl, biuro@ukraincy.org.pl Internet: http://ukraincy.org.pl **Fotoskład:** Redakcja „Nasze Słowo" **Druk:** Drukarnia „Efekt". Nakład 1700 egz. Pismo dofinansowano ze środków budżetu państwa Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa.
Konto bankowe dla wpłat w PLN: 47 1160 2202 0000 0000 5515 6292
Konto bankowe dla wpłat w EURO, CAD: IBAN: PL47 1160 2202 0000 0000 5515 6292 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa,
Konto bankowe dla wpłat tylko w USD: IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa.

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji. Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy. Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika. Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa" wyłącznie za zgodą redakcji. Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

„Nasze Słowo" dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w wybranych EMPiK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Publikacje wyrażają jedynie poglądy autora/ów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Статті виражають точку зору авторів і не можуть уособлювати офіційну позицію Міністра внутрішніх справ та адміністрації.

eprasa.pl 29a8898f34

ŚWIĘTO KULTURY NAD OSŁAWĄ

XXXIII

СВЯТО КУЛЬТУРИ НАД ОСЛАВОЮ

MOKRE 09–10.08.2025 MOKPE

СУБОТА
09.08.2025
год. 18:30
стодола в Морохові

- концерт ансамблю "ВІДИМО"

- Театральне дійство "Boy&Ko"
За мотивами бойківських (не)бувальщин

НЕДІЛЯ
10.08.2025
год. 15:00
сцена в Мокрому

-концерт художніх колективів

eprasa.pl 29a8898f34